

Н.Н. ПОБЕРЕЖНА, ст. викл., НТУ «ХП», Харків
Г.В. ЄРОШОК, магістрант, НТУ «ХП», Харків

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ КОКСОХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В роботі запропонована методика аналізу показників фінансового потенціалу коксохімічних підприємств. Подані результати показників фінансового потенціалу дослідження коксохімічних підприємств; розроблені критерії оцінки фінансових показників.

В статье предложена методика анализа показателей финансового потенциала коксохимических предприятий. Поданны результаты показателей финансового потенциала исследования коксохимических предприятий; разработанны критерии оценки финансовых показателей.

In the article the offered method of analysis of indexes of financial potential of koksokhimichnikh enterprises. Given results of indexes of financial potential of research of koksokhimichnikh enterprises; developed criteria of estimation of financial indexes.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Фінансовий потенціал є дуже важливим для підприємства, бо це обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, а достатній обсяг фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначають стійкий фінансовий стан: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У зв'язку з цим різко постає питання про систематичний аналіз фінансового стану підприємства та вибір показників оцінки фінансового потенціалу підприємства, що дозволить оперативно виявляти внутрішні потенційні можливості і недоліки підлеглої господарської одиниці, виявляти приховані резерви з метою підвищення ефективності її діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам фінансового потенціалу підприємства присвячений ряд публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених: І.Г. Бритченко, Н.С. Краснокутської, Л.І. Федулової, П. Єгорової, П. Комарецької, Є. Кузькіної, О. Маслігана, Ю. Сердюк-Копчекчі, Е. Терещенко та ін.

Так Бритченко І.Г. вважає, що «фінансовий потенціал – це обсяг власних, позикових та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат» [1]. Близьке до цього визначення дає Суходоев Д. В. – вважає, що фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності і який характеризується можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності та певних стратегічних напрямів розвитку підприємства [2]. Ідентичної думки дотримуються В.В. Ковальов та ряд інших авторів [3].

Ми вважаємо, що таке визначення є вузьким, так як розкриває лише

кількісний його аспект, базується на ресурсному підході до визначення терміну «потенціалу», і зовсім не враховує інші фактори, від яких залежить якість використання фінансових ресурсів.

Метою статті є аналіз фінансового потенціалу коксохімічних підприємств (на прикладі п'яти коксохімічних підприємств, що знаходяться в Донецькій області).

Результати дослідження. Фінансовий потенціал підприємства – це можливість підприємства, що визначається рівнем компетенції фінансових менеджерів, щодо формування достатнього обсягу та оптимальної структури фінансових ресурсів на підприємстві та ефективного їх використання з метою забезпечення зростання ринкової вартості підприємства.

На нашу думку, таке визначення фінансового потенціалу дозволяє отримати комплексне уявлення про його сутність. Воно дає зрозуміти, що самі ресурси без ефективного управління ними, не складають можливість. Саме рівень компетенції фінансових менеджерів перетворюють сукупність вже наявних на підприємстві ресурсів, і тих, що воно має змогу залучити, на фінансовий потенціал.

Показники фінансової ефективності підприємства варто досліджувати у двох напрямках:

- 1) показники у динаміці, що дозволяють виявити та попередити негативні тенденції у функціонуванні фінансової сфери підприємства;
- 2) моментні показники, що характеризують поточний фінансовий стан підприємства, та можуть бути використані як основа для коротко-строкових управлінських рішень.

До основних показників фінансового потенціалу підприємства належать: коефіцієнт автономії (фінансової залежності); коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт оборотності обігових коштів; рентабельність власного капіталу; коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел [4].

Методика аналізу показників фінансового потенціалу підприємств, на нашу думку повинна складатися з таких етапів:

- на першому етапі розраховують основні фінансові коефіцієнти, що формують фінансовий потенціал коксохімічних підприємств (табл. 1);
- на другому етапі необхідно розробити критерії наявності можливостей адаптації фінансового потенціалу, що обумовлюють високий рівень певних фінансових показників (табл. 2);
- на третьому етапі роблять висновки, щодо фінансового стану підприємства, а також рекомендації, щодо поліпшення окремих показників.

Аналіз основних показників фінансового стану коксохімічних підприємств Донецького регіону за період 2008-2009 рік показав, що коефіцієнт автономії був вищим за нормативний на чотирьох із п'яти підприємств, а за 2010 рік коефіцієнт автономії був вищим за нормативний лише на двох підприємствах, це свідчить про те, що підприємства не в змозі виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних коштів (табл.1).

Таблиця 1 – Показники фінансового стану досліджуваних коксохімічних підприємств у 2008 – 2010 роках

Рік	Коефіцієнти	ВАТ «Авдеївський коксохімічний завод»	ВАТ «Ясиновський коксохімічний завод»	ЗАТ «Макєвкокс»	ЗАТ «Єнакіївський коксохіпром»	ВАТ «Донецькокс»
2008	K_a	0,63	0,71	0,59	0,33	0,97
	$K_{л}$	0,02	0,02	0,00	0,07	0,46
	K_p	0,01	0,20	0,19	0,04	0,02
2009	K_a	0,56	0,80	0,54	0,29	0,98
	$K_{л}$	0,26	0,03	0,00	0,02	1,3
	K_p	0,00	0,28	0,17	0,01	0,01
2010	K_a	0,48	0,79	0,29	0,28	0,84
	$K_{л}$	0,00	0,00	0,00	0,01	0,02
	K_p	0,13	0,33	0,27	0,01	0,00

Таблиця 2 – Критерії оцінки фінансового потенціалу промислових підприємств

Коефіцієнт	Критерії
Автономія (K_a)	$K_a \leq 1,0$
Абсолютної ліквідності ($K_{л}$)	$K_{л} \rightarrow \max$
Оборотності обігових коштів (K_o)	$K_o \rightarrow \max$
Рентабельності власного капіталу (K_p)	$K_p \leq 1,0$
Фінансової незалежності капіталізованих джерел (K_n)	$K_n \rightarrow \max$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує частку грошових активів підприємств в його поточних зобов'язаннях, перевищував нормативно високий показник лише на одному із п'яти коксохімічних підприємств. Це свідчить про те що ВАТ «Авдеївський коксохімічний завод», ВАТ «Ясиновський коксохімічний завод», ЗАТ «Макєвкокс», ЗАТ «Єнакіївський коксохіпром» раціонально використовують грошові кошти на підприємстві.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство й їхнього раціонального використання. У підприємствах, що досліджувалися, рівень рентабельності власного капіталу у середньому за період перебував у діапазоні від 0 до 33%. При цьому обсяг чистого прибутку коливався, а на деяких підприємствах в період кризи був відсутній. За відсутністю чистого прибутку неможливо створити резервні фонди, що негативно впливає на підприємство як під час кризи, так і в періоди стабілізації й розвитку.

Таким чином, загальні тенденції розвитку фінансового потенціалу коксохімічних підприємств характеризуються негативною динамікою, насампе-

ред за рахунок відсутності чи низького й нестабільного рівня чистого прибутку, а також суперечностями між окремими досягнутими показниками.

Розроблені можливості адаптації фінансового потенціалу підприємств на основі узагальнення існуючих критеріїв обумовлюють високий рівень певних фінансових показників (табл.2).

У таблиці 2 сформовані вихідні дані за такими показниками: сума власного капіталу підприємства, загальна сума капіталу, грошові активи, поточні зобов'язання, обсяг реалізації, чистий прибуток, довгострокові зобов'язання. Фінансовий потенціал промислового підприємства в певному періоді є тоді, коли значення більшості фінансових показників відповідають критеріям, даним у табл. 2, а рентабельність власного капіталу становить 6 – 100% і більше. Зі всього вищесказаного можна зробити висновок, що для адаптації фінансового потенціалу коксохімічних підприємств потрібно: стабільно підвищувати коефіцієнти абсолютної ліквідності за рахунок збільшення грошових активів підприємства, забезпечити отримання чистого прибутку за рахунок зниження витрат на виробництво й реалізацію продукції; запровадити на підприємствах систематичний фінансовий моніторинг.

Список літератури: 1. *Бритченко І.Г.* Управління потенціалом підприємства. Конспект лекцій. – Донецьк: ДонГУЕТ, 2005. – 112 с. 2. *Суходоев Д.В.* Финансовый потенциал организации / Д.В. Суходоев, П.В. Малахов. – Н. Новгород: Изд-во В ВГАГС, 2005. – 235 с. 3. *Ковальов В.В.* Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2001. – С 273-274. 4. *Балацький О. Ф.* Економічний потенціал адміністративних й виробничих систем: Моногр. / О.Ф. Балацький. – Суми: ІТД «Університетська книга», 2006. – 973 с.

Надійшла до редколегії 04.04.2011.